

MILUJ BLIŽNÍHO SVÉHO

Miluj bližního svého jako sebe samého

Uběhlo již více než dva tisíce let, kdy Ježíš sdělil lidem hlavní zásadu. Tato hlavní zásada a životní pravidlo zní: „Miluj bližního svého jako sebe samého.“

Jak si vedeme po všech těch letech s porozuměním a praktikováním této zásady?

Za těch dva tisíce let jsme se sotva posunuli o kousek vpřed v porozumění, co se po nás chce. Abychom konečně vyšli ze stínu své nevědomosti a začali uplatňovat toto životní pravidlo protkané hlubokou moudrostí, musíme mu do morku kostí opravdu porozumět. Teprve potom může následovat správné uplatňování v samotném životě.

Co tedy znamená pravidlo „miluj bližního svého jako sebe samého“?

Z nejvyššího hlediska se zásada „Miluj bližního svého jako sebe samého“ vysvětluje takto: Milování bližního svého se může uskutečňovat jen tam, kde je dosaženo poznání, že „bližní jsem já“, čili je dosaženo kosmického vědomí Já, které je vším. Ale to může být uskutečněno jen tehdy, až se člověk naprosto vzdá svého ega tím, že miluje Boha nade všechno. Všeho se tedy vzdá, všechno obětuje ve své lásce k Bohu – dokonce se vzdá i sebe samého. A jestliže se vzdal i sebe pro Boha – zemřel pro něho – Bůh jej pozvedne a vzkřísí do svého Vědomí a v tomto Vědomí pak zrcadlí Sebe Sama ve všech bytostech. Takže miluje všechny bytosti jako Sebe Sama. Láska je zde přirozeným stavem.

Z této definice jsme se právě dozvěděli, že pro správné praktikování musíme realizovat nejvyšší cíl člověka, realizovat samotný smysl života člověka: Uvědomit se v Bohu a splynout s Ním – tzv. realizovat kosmické vědomí Já, které je vším. Z toho plyne, že pokud jsme ještě nerealizovali „kosmické vědomí Já, které je vším“, je pro nás nemožné sledovat v celé úplnosti Ježíšův příkaz o lásce k bližnímu jako k sobě samému, neboť se stále ztotožňujeme s egem a plně v něm žijeme. Jak my máme v tomto svém egoistickém stavu naplnit zásadu milovat bližního svého?

Co mínil Ježíš, když přikazoval svým žákům, aby milovali své bližní jako sebe samého? Mínil tím sentimentální, emocionální a důvěrný postoj, kterému učí církev? Že máme být přinejmenším příjemní ke svému sousedovi, nebo ho přinejlepším obejmout a vyjádřit své vřelé city k němu sentimentálním, nadměrně citovým způsobem?

Představa, že běžní lidé mohou milovat jeden druhého včetně těch, s kterými se nikdy nesetkali, jakož i ty, které potkávají den za dnem, je příjemná sentimentální představa. Zní dobře, když je prohlašována v kostele nebo když je publikována jako rada profesionálních psychologů. Ale jak milovat svého souseda či spolupracovníka, se kterým se setkáváme denně v práci či jak milovat své blízké, které denně potkáváme doma?

Je to právě v těchto bezprostředních kontaktech, kdy se zrodí podrážděnost, jsou pozorovány rozdílnosti a objevují se antipatie. Je daleko snazší milovat lidstvo jako celek nebo abstraktně, než milovat lidstvo v jednotlivci a konkrétně. Karamazov, postava z jednoho románu Dostojevského, suše prohlásil: „Člověk může milovat svého bližního abstraktním způsobem snad příležitostně třeba jen z dále, ale v blízkém styku, téměř nikdy... Je to právě bližní, ten, kdo je nám fyzicky nablízku, koho prostě milovat nemůžeme. Přinejlepším člověk může milovat ty, kteří jsou daleko.“ Jasně to vyjadřuje potíže, které mnoho lidí zažívá ve svém postoji k těm, se kterými jsou v denním styku. Je to ještě obtížnější, když jsou nuceni žít s bezohlednými a nesympatickými lidmi. Pak vše, co budou moci dělat, je potlačovat svůj odpor.

Lidé se však musí vyrovnat se svými spolupracovníky nebo se alespoň musí snažit neukazovat svou nechut. Musí se obzvláště učit, aby snášeli druhé lidi, kteří mají jiné zvyky a ponechat stranou ty, kteří jsou jim zcela odporní. Pokud této schopnosti nedosáhnou, není pro lidskou rasu naděje, neboť jinak musí pokračovat v boji a válčení,

až se sama zcela zničí.

Naštěstí tohoto zničení není třeba, když se řádně zamyslíme a uvědomíme si, že celé krédo zní: „Miluj bližního svého jako sebe samého.“ Ve skutečnosti každý člověk miluje sám sebe, ale nemiluje sebe celého. Existují v něm chyby a slabosti, které nemá rád. Nelze tedy od něho očekávat, že je bude milovat ve svém sousedství – u svého bližního. Lze však od něho očekávat, že když zjistí, že tyto nedostatky přinášejí nakonec bolestné karmické následky, že bude pociťovat soucit s těmi, kdo tyto chyby mají. A tam, kde je to možné, bude se snažit o toleranci k druhým. Takováto tolerance je prvním stupněm na cestě k aktivní dobré vůli, které se musíme snažit nakonec dosáhnout.

Navzdory instinktivnímu naléhání projevovat podrážděnost, nechuť, zlobu, rozmrzelost nebo dokonce nenávisť vůči těm, s nimiž jste svedeni dohromady, můžete zocelit svou vůli a vzdorovat negativnímu citu. Jestliže můžete shrnout všechny tyto negativní city a přeměnit je v pochopení, toleranci a dobrou vůli, milujete ve skutečnosti svého bližního tak, jak to myslel Ježíš.

Zkrátka, místo, aby se člověk namáhal pošetilou snahou milovat nepříjemné lidi, je lépe se naučit, jak jim projevovat dostatek dobré vůle a tolerovat je. Toho schopen je. Jestliže člověk nemůže být jiným, nechť je alespoň laskavý k druhým. Pokaždé, když takový je, vychází ven ze svého vlastního malého ega. Trochu se přiblíží k tomu, aby vyjadřoval duchovní jáství, které dlí skryto v jeho srdci.

Jestliže s nepříjemnými lidmi má žít nebo se s nimi stýkat, musí se snažit se s nimi vyrovnat, což znamená vžít se do jejich situace. A to je velmi žádoucí duchovní cvičení. Dalším cvičením je projevovat dobrou vůli (to znamená udržovat nepřerušovaně myšlenku na dobrou vůli), která pomáhá lidem tím, že vytváří dobrou karmu a utváří ušlechtilý charakter.

Takže už nemusíme být uvedeni do zmatků, když uslyšíme příkaz „miluj svého bližního“ a nemusíme ho odmítat jako nesmysl, neboť jsme si ho vykládali mylně a to tak, že pro nás znamenalo „měj svého bližního rád, takový jaký je s jeho projevy ega“. **Správný význam tohoto věky starého etického příkazu je „měj soucit ve svém fyzickém chování a projevuj dobrou vůli ve svém mentálním postoji vůči svému bližnímu“.** To může dělat každý, i když se nemůže přimět k tomu, aby svého bližního měl rád. Proto tento rozkaz není zcela neproveditelný, jak věří někteří, ale právě naopak.

Zde bychom mohli ukončit tuto esej, ale rád bych poznamenal, že Ježíš šel dál ve svých zásadách a dokonce se dostal na stanovisko: „Miluj svého nepřítele.“ Tak ať to máme pěkně z jedné vody načisto, vysvětleme si i toto.

Miluj svého nepřítele

Jak mohu milovat svého nepřítele, ptáte se, nebo někoho, kdo mne zevně i vnitřně odpuzuje? Odpověď zní, že se na nás nežádá, abychom milovali to, co je v našem nepříteli zlého nebo to, co je v kterémkoli člověku ošklivého. Žádá se od nás, abychom nezapomínali, že zároveň se zlem je v něm „božská duše“, zároveň s ošklivostí je v něm „božská krása“. To, že si to neuvědomujeme, nemění nic na existenci této „božské duše a božské krásy“ v něm. A jelikož je tento člověk nositelem něčeho velkolepějšího, než je on sám, i když o tom dosud neví, musíme čelit jeho nepřátelství dobrou vůlí, na jeho nízkost reagovat ušlechtilostí, a tak mu svým myšlením nebo příkladem pomoci kupředu – i kdyby to nebylo více než o milimetr – k objevení a realizaci jeho vlastní božské duše.

Když nám je přísně přikazováno, abychom milovali ostatní lidi, ve skutečnosti se nám přikazuje, abychom s nimi sympatizovali jako se spolubližními živoucími bytostmi a abychom měli soucit s jejich utrpením a nevědomostí. Jestliže myšlenka na našeho nepřítele v nás vzbuzuje nenávisť, nechuť nebo strach, bude nás nepřítel stále

pronásledovat. Jediný způsob, jak se od něj osvobodit, je probudit v sobě soucítění s ním, nabídnout mu dobrou vůli. V okamžiku, kdy toto pocítíme, zbavíme se jeho zloby a jsme osvobozeni.

Protože touto částí o nepříteli jsme rozšířili své hledisko, dovolte mi, abych se z ještě jiného úhlu vrátil k zásadě „Milování bližního svého“.

Pokud přijmeme tézi, že smysl života člověka je „uvědomit se v Bohu a sjednotit se s Ním“, znamená to, že cesta člověka jde od ega ke kosmickému vědomí Já, opouštění své nízké přirozenosti a dosažení stavu Jednoty s Bohem, čímž se člověk stane mudrcem.

A mudrc naplňuje zásadu „Miluj bližního svého“ tak, že si je ve svém nejnějnějším postoji vědom jednoty s ostatními a následkem toho k nim vysílá dokonalou sympatii. Toto není sentimentální postoj, nemůže se zvrátit v odpor nebo dokonce v nenávisť. Tento vnitřní pocit jednoty se nemůže žádným způsobem změnit. Vždy existuje. Nemohou mu překážet fyzické ani sobecké úvahy. „My oba jsme zakořeněni v tomtéž Bohu“ je stav, který v sobě s láskou neustále mudrc chová. Pochopil vnitřní pronikání mnohého do Jediného a Jediného s mnohými. To, co cítí sám k sobě, není odlišné od toho, co cítí k druhým. To, co však miluje v druhých lidech, není jejich ego, ale jejich „božská duše“. Pouze ta je hodna obdivu.

A tak dokud jsme nedosáhli stavu mudrce, nemůžeme sledovat v celé úplnosti Ježíšův příkaz o lásce k bližnímu jako k sobě samému, ale **krédo „Miluj bližního svého“ můžeme praktikovat dobrou vůlí, tolerancí, laskavostí a soucítěním.**

Láska

V krédu „Miluj bližního svého“ se od začátku tváříme, že první slovo „miluj“ je jasné a víme, co znamená. Ale sloveso „miluj“ je odvozeno od slova láska, které je potřeba definovat pro lepší pochopení, co je tímto slovem míněno, neboť slovo láska bylo zdeformováno.

Považme kolik neuvažujících a sobeckých lidí proneslo slova „miluji vás“ k někomu jinému – manželce, příteli, učiteli –, když to, co ve skutečnosti mínili, i když podvědomě, bylo „miluji sám sebe a používám vás, abyste sloužili mým zájmům nebo uspokojili mé city.“ A tak málo lidí ví, co láska skutečně znamená, neboť téměř u všech prochází stěnou tělesných a sobeckých činitelů.

Její správná definice by mohla znít asi takhle: **Láska je prostor, který vytváříme tomu druhému, aby mohl být sám sebou.**

U člověka je v čistém původním stavu první vlastností jeho božské duše a následkem toho je jednou z nejdůležitějších kvalit, které musí hledající pěstovat; v makrokosmu je čistý stav lásky Kosmickou Energií, která celý vesmír drží pohromadě a neustále ho uvádí v pohyb. A tak láska k božství je naší prvořadou povinností. Láska k našemu bližnímu je jen druhořadá. Toto tvrzení o druhořadosti někoho překvapí, ale když si vysvětlíme dále lépe pojem láska, hned tomu porozumíme.

Je jen jedna láska – *sobeká láska*. Rozdíl je jen v tom, kdy a co беру do okruhu své lásky. Mohu vzít do okruhu své sobecké lásky osobu, zvíře, rodinu. Avšak mohu do okruhu své sobecké lásky též pojmout lidskou společnost nebo spolek, národ, celý svět a vesmír. Potom nazývají lidé takovou „sobekou lásku“ „nesobekou láskou“, protože jsem rozšířil okruh své vlastní lásky na celý vesmír. Láska se ale vůbec nezměnila, jen vyvinula. Na začátku miluji sebe, nakonec potom miluji celý vesmír stejně jako sebe. Lépe vyjádřeno: *miluji celý vesmír jako sebe*, protože jsem se vyvinul, a tím se také vyvinula má láska a poznávám, že Já jsem celý vesmír.

Jak jednoduché.

Soucit je emocí, pocíťovanou jedním egem, když uvažuje o stavu utrpení jiného

ega. Se zmizením ega dojde k pocitu jednoty se všemi žijícími tvory. Druh soucitu, který je zde míněn, není blahosklonný vůči druhým. Spíše k nim vztahuje své ruce s instinktivním pocitem sounáležitosti s nimi. Staví se na jejich místo a intelektuálně prožívá život z jejich stanoviska.

Soucítění je nejvyšší morální hodnota, nejušlechtlejší lidský cit, nejčistší láska tvorů. Je to poslední lidský výraz božské duše člověka. Neboť je schopen cítit s jiným člověkem jen proto, že oba jsou ve skutečnosti spřízněni v harmonii přítomností oné božské duše v každém z nich.

Závěr

Celou esej bych rád zakončil tímto zamyšlením.

Buddha prohlásil: „Nenávist se nezastaví nenávistí. Zastaví se jedině soucitnou láskou.“ Tato rada je velmi podobná oné, kterou nám dal Ježíš, abychom milovali své nepřátele. Mnoho lidí, kteří si přejí vykonávat to, co je eticky správné a cítí, že jejich nejlepší cestou je následovat etiku předepsanou takovými velkými dušemi jako Ježíš a Buddha, jsou zde zmateni a oddávají se sentimentalitě v mylném dojmu, že sledují tyto rady.

Avšak sentimentální lidé Ježíše špatně pochopili, když věří, že nás učil provádět zevně a prakticky bezpodmínečně a všeobecné odpuštění. Těm, kdo se odmítají kát a tvrdošijně setrvávají v páchání zla, musí být vnitřně a tiše odpuštěno, ale jinak musí být ponecháni, aby odpykali karmu svých činů. Co je skutečně míněno, je, že bychom měli být dostatečně šlechetní a nevykloučovat své nepřátele ze své dobré vůle k celému lidstvu a že bychom měli být dostatečně velkomyslní a chápat, že oni jednají pouze podle své vlastní zkušenosti a poznání života. To jest „odpouštět jim, neboť nevědí, co činí“. Když myšlenku na ně udržujeme v mysli a vybavujeme si je prostřednictvím citů, musíme to dělat beze zloby, nenávisti a trpkosti.

Všechna učení založená na nenávisti vyvěrají z nejtemnějších sil zla. Nenávist je vždy jejich ukazatelem, tak jako soucit je ukazatelem sil dobra. Tím, že zaujímáme postoj šlechetného soucítění, pomáháme neutralizovat jakékoli negativní city, které vznikly. Proto nikdy nedovolme, aby nás jakákoli provokace uvrhla do citů zášti, trpkosti a nenávisti. Nesmíme nenávidět ani ty z našich nepřátel, kteří se nejvíce mýlí. Můžeme rezolutně odporovat jejich nesprávným myšlenkám, můžeme bytostně nesnášet jejich hříchy, ale nikoli hříšníky. Musíme litovat i ty nejuživější z nich a nekazit si vlastní charakter tím, že budeme následovat jejich příkladu. Nesmíme klesnout na tak nízkou úroveň, kde se usiluje o pomstu. Touha po pomstě je primitivní. Je protějškem říše tygra a plaza, ale v říši člověka by měla být nahrazena touhou po spravedlnosti.

Tyto dvě vlastnosti – nenávist a soucit – stojí proti sobě jako opačné póly; první jako nejhorší ze všech lidských nectností a druhá jako nejlepší ze všech lidských ctností. Toto je tedy dalším důvodem, proč musíme být opatrní, abychom neupadli do příliš snadného zvyku své nepřátele nenávidět. Neboť oni jsou stále členy této naší velké lidské rodiny, stále bytostmi postavenými jako my na tuto bědnou planetu, aby se učili jejím bezprostředním lekcím a podíleli se na jejím konečném vykoupení.